

Pest 1860. vasárnap, Május 6-án.
Megjelen minden vasárnap másfél nagy iven.

2. köt. 6. sz.

Előfizetési díj fél évre 5 ft. 25 kr., egész évre 10 ft. 50 kr.
Előfizethetni: Werfer Károly kiadónál feldunasor 10. szám alatt, és minden es. kir. postahivatalnál.

A NEMZET GYÁSA.

Pesten, apr. 30-kán.

Tetszhetett Istennek az a szép jelenet, midőn egy magyarért egy városban százezeren búsultunk egyszerre, s a mely imát ennyi ember mondott, fölérhett a magas mennyországig.

Zárva maradt e napon a kalmárnak ajtaja, a nyereségek könyve üresen maradt, és elment búsulni a nagy veszteségért, melyet egy egész ország nem tud visszakönyörögni.

Eltűnt az eleven szín a népes utcákból, az ország főpapja lépett az oltárhoz, hogy emlékeztessé tegye azon napot, melyen a sirva vigadó, és vigadva siró magyar elkövette önmaga ellen azt az öntagadást, hogy egyebet nem tett, mint csak búsult.

Századok óta nem volt hallgatagabb a nemzet, mint ma, elfeledték az emberek a munka terhét és a szorgalom reményét, és csak azon nagy szívre gondoltak, mely akkora volt, hogy benne milliók szeretete megfér.

Nagy bizonyítványa volt e nap annak, hogy a tömeg megtanulta az engedelmesség nehéz erkölcsét, melylyel megtisztelte a rendet, mit a nagy magyar hirdetett, ki vezérünk volt, s kinek emlékezetét szebben meg nem tilhettük, mint midőn úgy viselkedtünk, mintha most is köztünk élne s bölcs vezérként most is a nép előtt állna.

Szent lesz az ő nyugalma a sirban; mert megmutattuk, hogy tanait hiven megtanultuk.

Vas Gereben.

Mennyasszonyi koszorú

Egy főrangú hölgynek.

A virágnak megtiltani nem lehet,
Hogy ne nyíljkék, mikor jó a kikelet.
Petőfi.

Legdicsebb rendeltetése a virágnak, hogy koszorúba fonják, s a menyasszony fejére koronának teszik.

* * *

Féltett kínosa az anyának egyedül járod a virágos kertnek kanyargó utait, a tavaszi napnak első sugarai áttörnek a galyakon hogy megvilágítsák utadat, a szellő felve mer lélekzetet venni, hogy le ne szártás a fájdalomtól könnyűt, mint a leánygyermek szemreire lopódzott, mely a harmat a virágra. Le ne törülde e könnyűt, — nem az ékszerész gyémántja az, melyet a hiúság pénzért is megvehet, s a kinésszomjas eladja érte az igazságot, — az égnek malasztja az, s a mint az ég ura letekint a szépen himzett földre, — társa vagy a virágoknak, és a menyasszonykőny is csak harmat.

Megállsz a virágágyak mellett, a rózsza bibimbó meglebbenti a szellő, inteni akar a menyasszonynak, fűzze koszorúba, hisz levelein olyan félnék a pir, mint a tied, midőn a szeretet szavára először gondoltál. Ne félj a tövisektől, melyek őt a kiméltelenségtől védtek, s példának adta a teremtő, hogy a virágok királynéjához figyelemmel közeledjünk, s a ki azt letépni akarná, még a virág is megvértzi az ellent.

Néma a virág, szava nincsen az emberhez, de a mint nem látjuk a lelket, mely legnemesebb fele az embernek, s e láthatatlan valami hasonlókba tesz bennünket az Istenhez, a virágból föl száll hozzád az illat, a megfoghatatlan valami megilleti érzékedet, és boldoggá tesz a szent titok. — Ez illatért virág szeretnél lenni, elhagynád a fényes palotát, — elvonulnál a kémelő szemek elől, hogy csak azok lássanak, kik a virágokat értik. Maradj, maradj a magas palotában, testvére vagy ott is a virágnak, ha számba vetted a lelket, mely illatával épen úgy osztja a boldogságot, mint illatával a kis rózsabimbó.

A lilium büszkén emelkedik feléd, kelyhét a méh mézért dongja körül, a tarka színt a teremtőnek gondja ezerfelé osztja azt gondolhatnád, a lilium későn jött az osztalékra, s még az illat is legszűkebben jutott neki; miért hát oly büszke, hogy a többi virág fölé magasodik? Fehérsége az ő büszkesége, mint a honfának az öntudat, mely jutalmat nem kér, fényért eladóvá nem válik, s az érdek meg nem vesztegeti, és mert a feléren minden színek foltja meglátszik, — büszke a lilium, hogy a kényes szintelenséget kapta osztályrésztül, s az erénynek példányképévé lön. Ne hiányozzék koszorútólból, — szived is megmondja hogy édes testvéred ő.

Amott a bokor alatt kékelik a legszerényebb virág, irigység nélkül tekint az ékes testvérekre, a pázsit zöld szálai közül alig látszik ki; szerénysege megmenti az éji bőszi vihártól, s midőn a többinek számos levelét irgalmatlan letépi, és a sárig alázza meg: az ibolyát egyedül találja élve a reggel.

Kerüld a mákvirágot, a hány szál, any-

nyi külön tarka, két hasonló szál nincsen egymás mellett, mintha el akarná tagadni egymást, — fájdalmas jelképe a czivakodó testvéreknek, kiket csak az tesz egyenlökké, hogy nem értik egymást. — Kerüld e cifra gyomot, melynek méltó büntetése, hogy a mely reggelen megszületik, rendszeren annak éjelen el is hervad, s hitványsága keresztneve lett a gyarló embereknek.

Meg ne lásd a napraforgót, — korán reggel meleszi a napnak fényes sugarait, utána kóvályog a déli forróságban, és az alkonyatig elkíséri, de ne hidd, hogy a hűség vezérli idáig, — ha ember és férfi volna, szolga lenne a neve, mely a sugárnak melegét koldulva rimánkodja, hűsége csak annyi, hogy fényesebb gazdájá nem akad, s a kik az éjt átveraszták jól tudják, hogy a holdat is szolgálja. Két urnak eselédje, a polgári pályának réme, a napnak aranya- a holdnak ezüstjeért éhezett meg, őseidnek életében nem találsz ily szégyenteljes példányt.

Nem szólók a többi virágról, csak azt gondold meg, hogy édes hazádnak földje nyújtja őket, s ha szépségük megillet, tudd meg, hogy ékességük homlokodon nagy gondolatot övezik körül, mely a honleányt az oltárhoz is elkíséri.

Ne hagyj el még a kertet, a legegyszerűbb fánál állj meg, leveleit nem ékesítik a színek, egyszerűségében utolsóknak hagyná a kutató, — szakassz te néhányat; mert míg a virágot lehervasztja a nyár melege vagy az őszi dér, — e levelek a keserves tében is egyaránt zöldelnek. Völegényed csak úgy lesz hozzád illő, ha a hosszú pályának végén méltó lesz a babér/álevélre.

Vas Gereben.

A felföld.

Az alföldnél feljebb való a felföld!
A pusztá sít felett uralg a hegyvölgy...
Emelkedett hatalomtrón, a hegység. —
S hármás csücsün kettős kereszt a felvágó!
Ez az ország áldója; és e jellen
Győz a magyar az időzrdsza ellen.
S mit szem nem lát, fül nem hall, szív nem érez:
Hegy a lép e s ő az üdv ezen neméhes!
Olyan közel van ide a mennyország,
Boldogságot a csillagok lehozgák;
Lehajlik a csillagfényér a földre,
S olymip tőzjáték lesz itt belőle.
Hegyen, völgyön lakadalom! S a műszük
Szentelt lantján zeng a hazafusgát!
S a tiszta lég, mit úgy kimos a harmat,
Dalszárnyakon hoz illatos fuvalmat:
Mindenható szerelme ez a mennynek,
Miből az üdv virággal teremnek.
Itt lelkesül, itt istenül a szellem,
A tőszomszéd nagy isteni szerelmen!
S ha nem talált dicsejtőt e hely még,
Nem is kell, hogy mint a rónát emeljk;
Magamagát dicsejti a felföld.

Hol legszebb dalt a természet lehel, költ...
A természet költészete derült itt,
Kis fillimle tanítja hangbetűit,
Mindent falomb- s virágra ír le szépen,
Hogy így falomb, s virágnyelven beszéljen.
Dalos erdő, virágmező, ligetek:
Eris aranylmaja a tietek!
S bár bübbajos dalt fűjünk fűzfásipon,
Koszorúnak való ezer sínes a síkon...
Alig leled meg a tavasz lapályon, —
A gerle csak itt bűg a zöld fűgön;
Nem is tavasz, melynek nincsen rügye sem,
Ugy hagyja az ember szívét őrösen.
Mint ábrédő angyal szeme világa,

Bolya a tavasz első virága.

A legszebb szép, mit szűl a napvilág-méh,
Idevaló a fényűtődő királyné:
A délibáb bübbája a mi képünk;
Csak tükör ott, — mi valóság mindkünk.
Ha zöld táján fehér hullámkőd átfoly,
S piros hajnal terül rá, miút a fátyl:
Elolvadván e háromszin a fényben,
A dicsejtőség kiragogy a vidéken!
Magyarország szívmarádján a Kékéd:
Mint fölöttár, égből nyerd a képet;
A tiszta kék, aranyos ég-szine ez,
S állandó szent szabadsággért szivedez!
Nem szalmalagd, nemes tűz ég a tülgben,
S liliumszál imádkozik a völgyben.
S a természet tornán állván, kőszádon,
Ugy állok, mint egy ércvirág kőszádon.
Hol nem csak a hegy — a völgy is magasas,
Szítrtrónjáról innál meg föl s le a sas.
Lelkünk itt száll felhőn től fényderűbe;
S a végtelen nyilt könyvbbe itt merül be.
S hajnalcsillag közelérvén, hozzálat:
Csókolja a Sasvár kövi rózsáját.
Itt vannak a hazai szent ereklyék,
Hogy itt a táj, s múlt gyöngyeit neveljk.
Hol elsőhajt, ha felsuhan a felleg,
A várrom közt dicsejt hősök pihennek;
A romfalat a zöld repkény befolyja,
S véros harmat csillog, esepog le róla!
Mi ott az, és búkfák közö leszárva?
A nagy vadon nagy lelke volt e zárdá.
S a jámbor itt járván könyves szemekkel,
A porban még ép olvasószemet lell...
Emléke a legszebb multnak van itten:
Aranykört élt e nép, míg élt a hitben!
S míg itt fűzőm a gondolatkoszorút,
Alig érzem, hogy a szívem oly szorult!
Megbűdöl a Bükk, ehető a Beszékéd,
Fut a vad, mintha érezné a vadászát...
Ösztönűz egy kis özet e romokba:
S megáll, — látván engem tőrden borongva.
Megzendül az Istenharg, a villám,
Int, — mennykövett ide, — nem ránk hajntvárn.
Majd elvonul a fergegő alattunk;
Én és az őz színtűn tovább haladtunk;
S a rengeteg kísértetes homályán,
Titokfogó abroncs lön a szivárvány:
A rengeteg aranyszívű szerelme,
Ezüstfórást buzog a zöld selyemre.
S a mint a kis esőrgő patak megárad,
És zűg, mosván a hegy lábát s a fúkat:
Eszembe jut a vérmzők folyója,
Mely négy hangon hazánk sorát dalolja!
Hol vért ivott a hazáért nagy Árpád,
Itt szűl nagy magyar vizét a Kárpát,
A szent Tisza, mely véresepből virágzik,
Innét egész a sirjág kiáltászik...
Ó nézd, (a hon derekán, hogy szalad át)
A becsületlegio nagy szalagát!
De mit a víz, a szárcsa és a halvér?
Szívőr, gyűjtő bor, a mit a magyar kér...
Bor kell nekünk, bor kell a hős magyarnak,
Hol egy világhős borkirályt uralnak.
A borkirály szűlőhelye Hegyalja, —
Dicsejtőség trónjárja néz, Tokajra!
Éltesd hazád a borral, mit a hegy tölt!
Az alföldnél feljebb való a felföld!

Benőfy Soma.

A megtagadott csok.

(Vázlat Blücher herceg életéből.)

(Folytatás.)

Az ifjú ember hálásan mosolygott, míg a szép nő kissé lenézte a kapitányt; azután pedig mindketten a táncoló sorba siettek. A kapitány, ki az egész dolgot oly hamar elintézte, nagy önelégültséggel tekintett az ifjú pár után. Blücher egy ideig a szép asszony kecses mozdulatait nézte; azután a függöny megett, mely a játékszobáit bejárást takarát el, tűnt el.

R...g asszony táncosával, ki előbbi érdekes társalgását a kapitánynyal félbeszakítá, kibékült, miután látta, mily közelről ismeri ez, mily mértékben kedveli őt s menyire kész róla neki felvilágosítást adni.

R...g asszony még soha nem hallott felőle. A Blücher név nem birt még azon időben ama hírnévvel, melyet később ezen viselője kölcsönöz annak.

Hogy egy jelentékeny kitűnő férfival van dolga, azt látá és érzé R...g asszony, ha mindjárt azt nem is gondolta, hogy oly fényes jövő vár rá, mint azt tetteje, bátorsága és szilárdsága által el is érte.

Mindaz, a mit R...g asszony Blücher-ről hallott, igen valószínűnek tűnt fel előtte, mert azon benyomással, melyet személyisége benne okozott, összevágott. Bendkívül tetszett neki azon módor, melylyel ő a nagy királytól, kinek halálát ez időben gyászolák, katonaságtól kilépését kérte, s nevetve ismétlé a bátor kapitánynak szavait: „Jägersfeld gróf, kinek egyéb érdeme nincs, minthogy a schwedti örgrófnak fia, elem tétetett; kérem felségedtől elbocsáztatásomat!”

Nagy Frigyes választ erre földije iránti kiméletből nem akarta a báróné előtt elmondani a táncos. Talán azért, mert nem akarta az előtt, ki előtte angyal volt, az ördögöt említeni. De R...g asszony a megsértett király választát még azon este megtudta más úton; azon hölgy, ki neki elbeszélte, hogy ő felsége a nyíltszívű levélírónak azt felelte: „Blücher kapitány szolgálatából elbocsáttatik, az ördög vigye el!” még azt is hozzá tevő, miszerint Blücher kapitány minden kísérlete, melyet évek óta tett, hogy a porosz hadsereghez újlag belépessen, sikertelen maradt, és mostani törekvése is valószínűleg eredmény nélküli lesz.

„Tehát jelenleg is csak azért tartózkodik a fővárosban, hogy alkalmatosságát sürgesse?”

„Igen, de még egy más szintoly fontos ok is vezeté őt Berlinbe, és ha számításom nem csal, ezen okot ön nem sokára saját tapasztalása után fájdalmasan fogja megtudni.”

A báróné szemeknek egy hideg és büszke pillantása visszafojtá a beszélő hölgy szavait. A haragtól szikrázó szemek egy pillanatra elnémíták ugyan a csipkedő hölgyet; de csakhamar rövid kacajjal újra folytatá: „Jó, majd meglátjuk! — Blücher most megismerkedett önnel s rövid idő alatt meg fog ismerkedni férjével és annak telt erszényével is. Mert ő szenvedélyes játékos. Én önt szerencsésnek fogom tartani, ha elutazásakor gyönyörű gyémántjai birtokában lesznek.”

Ez a westphaliai főrangú büszke delnök már sok volt. — Az ő gyémántjait, melynek évszázadok alatt ősei által folytonosan viseltettek, s melyek általa mintegy családi ereklyekint tekintettek, férje eljártáná! —

„Blücher kapitány?”

„Igen igen; őt gondoltam!”

„Hisz nem ő az, a ki férjével beszélget.”

„Alkalmasint haza is ment már? Egy nő ember, több gyermeknek atyja, nem szokott már sok érdeklődéssel viseltetni az ily mulatságok iránt.”

„Nagysádnak igaza van; hanem ha jól láttam, Blücher a játékosztal mellett van.”

„Úgy — tehát a kapitány játékos? Ennél nem hallottam rágalmat.”

„Ha mindjárt nem játékos is, de e szenvedélynek kissé rabja. Ezt nem tagadhatom! — Tudhatja nagysád, hogy a hol nagy a világ, az árnyék is nagy szokott lenni. Ha azonban a kapitány fölött e megjegyzést azon nő tette, kivel előbb nagysád társalgott, tudja meg, hogy ily állítás szerinte csak megvetésre vala érdemes. Egy könnyed vállvonítás és fejének gyenge meghajtása volt mindaz, mire a mélyen fölindult bíróné a gonosz jósnőt érdemesíté.

R...g asszony átnéze a termet, de a kit szemei kerestek, azon mindenek fölött kiváló egyént, sehol sem lelé; de rögtön megpillantván D** urat, magához inté, ki azonnal a legnagyobb készséggel sietett feléje.

„Nem látta férjemet?” kérdé, hogy a társalgást megkezdje, s álutakon célját elérhesse.

Rövid szünet után mondá D** ur: „Ott van a pálmák alatt, a hol nagysád elébb ült.”

„Ah látom! — Ki azon úr, a kivel beszélget — önnek ismerőse, — hogy is hívják? Előbb beszéltünk róla.”

„Az a kapitánynak nagy ellensége, mert a whist mellett tíz garast nyert el már többször tőle, sőt vesztesége tegnapelőtt fél tallérra emelkedett.”

R...g asszony nevetett. De nevetése erőltetett volt, mert másra gondolt, a mi őt igen elfoglálá. Hirtelen egy szerencsés gondolat öltött eszébe, és serényen kérdé D** urtól: „A kapitány ma is nőkkel játszik?”

„Nem, nagysád! Az urak egy kis hazard-játékhoz fogtak.”

„Ó de szeretném nézni!”

„Szabad nagysádat bevezetnem?”

„Szabad oda belépnem?”

„Miért ne?”

Az ifjú nő vonakodott.

„Mi férjért keressük, nagysád! Ő különben is most annyira el van bújva a pálmák közt, hogy —

„Jó! tehát keressük őt. — Menjünk gyorsan, mielőtt ismét előtűnnék!”

A pár csakhamar eltűnt a leeresztett függönyök mögött. A báróné egy nagy, tág szobában léle magát. Csak kevés játékosztal volt már, a késő idő végett, elfoglalva; hanem a szoba egyik sarkában egy hosszúkás asztal mellett ifjak és idős urak álltak csoportosan. Itt fárót játszottak, és Blücher kapitány volt a bankadó.

Az őt csodáló nő majdnem félóráig nézte a szerencse változó játékát, a nélkül, hogy jelenléte észrevétetett volna.

A kapitány előtt több halom aranyat s ezüstöt pillant meg, látá a már jelentékeny kincset előtte majd növekedni, majd fogyni, és úgy találá, hogy a sorsváltozások egyike sem idézett elő változást Blücher kapitány arcán, hanem az a legnagyobb nyugalmat és egykedvűséget mutatá. E mozdulatlan arcához nagy ellentétet képeztek a többi játékosok fölzigt pillantásai, halvány, színtelen és sötétpiros arcza.

R...g asszony az erős szenvedélyt most először látá szemben, és hatása nem maradt el.

R...g asszony érdeklődéssel kíséré egy ifjú tisztnek mindig nagyobbodó tételeit, s a kapitány kincsgarmadájának fogját, az egyiknek szerencsésjét, a másikkal szerencsétlenségét bámulva, — a tiszt vakmerősége, a ki minden nyereségét rögtön egy kártárra föltevő, elnémítá őt; de a tiszt hirtelen szerzett gazdaságának még hirtelenebb elvesztése a számalom egy gyöngye felkiáltását csak ajkaira. Mindenki hátra nézett és fölismeré a szép szemlélő nőt. A hozzá legközelebb állók tiszteletteljesen hátra húzódnak, s így akarátja ellen kénytelen volt előlépni, s a következő másodpercben Blücher kapitánynyal szemben az asztalnál ült.

„Én férjemet keresni jöttem!” mondá a szép nő, ama bájoló pillantásával, tekintve körül, a melytől a legtüzesebb játékos is — a közbéjött háborítás végett — kibékíté.

„És rám néve nagysád mint a szerencse istennője jelent meg!”

Szóla a kapitány lekötözölő, mialatt viszonyert pénzhalmazára mutatott. A kapitány rövid meghajtás után, folytatá a játékot. És a báróné valóban szerencsecsillagának látszék lenni, mert a szerencse minden tételezőnek hátat fordított. A játékosztal környezők, miután nem kevesen sokat vesztenék, szétszéledtek.

(Vége következik.)

Színészi arcképek.

LENDVAY MÁRTON.

Mondtuk, hogy Lendvay a színháznak mostoha gyermeke, a kezdő segédszerkesztőcske Lendvayn törli meg tollát, s az utóbbi években a hiányért őt rótták meg, s a szorgalomért őt nem dicsérték meg; mert a 24 éves Lendvaytól követelték apjának harmincz esztendő dicsőségét.

Az évek érlelik meg az embert, a színészet nem hasonlít a számvetéshez, melyben az egyszerűen bizonyítja, hogy a kétszer kettő négy, — és a kezdő színész csak a lelkiismeretes szóbeli érti meg, hogy szerepében hol ért el a megállhatóig, és miben maradt el a valósnak rajzától. Lendvay még látta atyjának kitűnőbb szerepeit, s minthogy a természet az ő egyéniségét sokban hasonlóná tette apjához, a tőle látott alakokat könnyen elsajátítá, még pedig majmolás nélkül, mint a kivitelre hasonló organumokkal bírván, mint atyja, az emlékezet csak annyiban segíté őt, hogy a nehezebb mozzanatokban atyjának művésze téhez mérséklé tulerejét, vagy fokozá hiányait.

Lendvay apjának szerepeit nagy lelkesüléssel játsza; mert az egyéniségbe átvoltat apai hasonlat az emlékezet tanulmányával összekapcsolódva megerősíté Lendvayt, hogy minden tündős és aggály nélkül a jó uton halad. Először a kritikának kárpalásától nem fél; tudja, hogy ezen szerepekben erősebb, mint bár melyi a versenytársak közül; éri a biztosságot, mint a számadó, ki az összeadást a kivonással már egybevetette.

Most következnek az újabb szerepek, hol az apai dicsőségnek nincsen nyoma, saját erejére van utatvisva, és mert az igazgatóság vele nem törődik, és nyakába löki a másodrendű

szerepek egész özönét, Romeonak, Ferdinándnak „Liliomfi”-ban a pinceszert, — az igazgató-ság által mellőzött, a kritikától elkeserített fiatal színész szerepeit némi aggályljal játsza, erejét kifejezteni nem meri, nehogy túlzónak mondják, — máskor mérsékelni nem meri magát; mert hát ha azt találjuk mondani, hogy álmos!

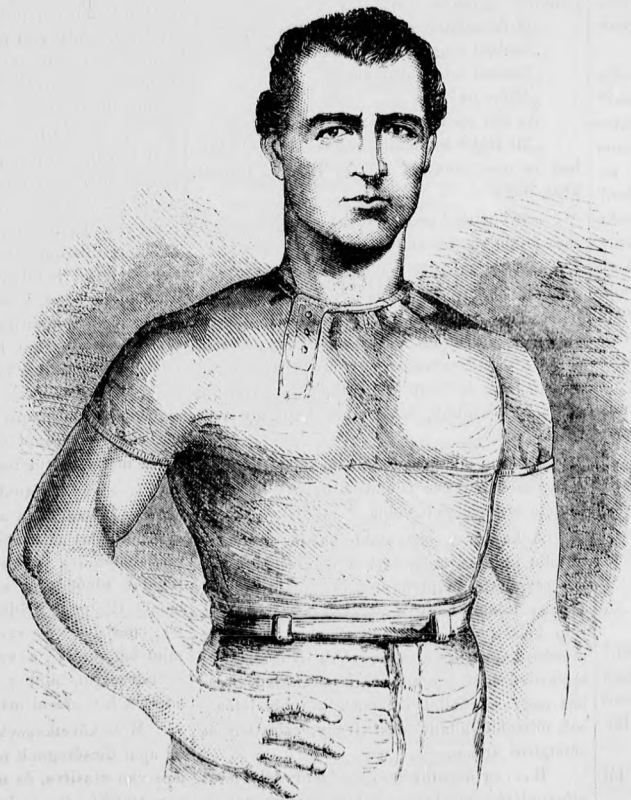
Valóban kinos helyzet utódja lenni egy nagy színésznek, mikor a kezdőnek semmit el nem néznek, törekvéseit pedig nem méltányolják; no, de ne öljük meg figyelmetlenségünkkel.

Ezer olyan zenész van, ki a hangjegyek után egyszeri látásra lejártszik akármely nehez darabot; hanem a kevesbbé mívelt is észreveszi, hogy az illető nem tartja meg az ütényt, és a legszebb helyeket elsiéti. Nem szükség fejtegetnem, hogy az üteny a zenében az egész értelmet meghatározza, épen úgy, mintha azt akarnám mondani, hogy valaki megőrült, — azért szükségkép hosszsan kell az első szótagban az öt kiejtenem, — vagy ellenkező értelmet adok a mondatnak, s a megőrült helyett megőrült kerekedik ki.

A festészetben a vékony és vastag vonások, valamint az ellentétes színek emelik ki a fő tárgyat, ekképen segédeszköze a színésznek a szaválás, abban a hangnak emelkedése és szállása, sőt ugyanazon hangnak ereje vagy lágysága képes egymással ellenkező indulatok vagy jelentések jelzésére, — és ha a színész tökéletesen fogta is föl a jellemet, s hangját a kifejezéshez alkalmazta is; de mert az ütenye el volt harkodva, a színész elárulja bizonytalanságát, nyugtalanságát, mint az az ember, ki valamely

Sayers Tamás.

Beniczia Boy.

űnnepélyes perczre előre készül, és az igazság ki-mondására vállalkozván, a leghatásosabb szavakat is elejti, de a föllépés pillanatában az izgalom erőt veszen rajta s még az igazsága is eltörpül, mert hangjának bizonytalansága, rezgése, akadozása a hatást megöli.

Lendvay a benső hévnek sokat enged; mértőke hiányzik, mely a sokat illőleg bemondaná neki, — ezért az ilyen szavakat: káröröm, bátorság, bámulás, melyeknek első szótagja nagyon is hosszú, a nagy tűzben szaporán szórja, hogy a hosszú szótag rövidde válik, s minthogy rövid a nincsen a nyomdában, akkép jeleljük meg, mintha a káröröm helyett kárörömet mondana.

S ha már igaz, hogy Lendvayt úgy elragadja a hév, hogy még a szónak meghatározott mértékét is megöli, — mennyire lesz bizonytalan az indulatrajz, melyet a szerepből meglátni akarunk. Ne vesztegessen meg Lendvayt az sem, hogy hangjának ércze van, — határozottan tudnia kell, hogy a kinek átható hangja van, el ne engedje azt szabadulni; mert az erő közel lakik az ordításhoz, és ámbár ő e hibát ritkán követte el, — de mert nem bizunk mér-séklettségében, előre is ag-gódnunk, — már pedig a művésznek az az érdeme, hogy közönségét ilyen ag-godalomtól már előre föl-menti.

E héten láttuk a „titkos iratok”-at. Lendvay Gyulafit játsza, s ez szerepben egyik nehéz pillanat volt, melyet Lendvay el-sietett. A szavakra nem emlékszünk, de az értelem következő:

Gyulafi Józsikától átvesszi a titkos iratokat, melyeket a becsületnek kell megőrizni. Józsika elmegy, a nő váratlan megjelen, és Gyulafi megdöbben, hogy neje a titkot tudja. A néző előre tudja, hogy itt az indulat kitör, a szerző néhány mondást elégnék tart az indulat kezdete nevelkedése és kitörésére, és méltán megvárja a szí-

néztől, hogy a fokozatot megtartja. Ezért kérdészetű előbb: Hallgatódtál? ez kérdés, és mikor még csak kérdezzük, még az életben sem, annál kevésbé engedhető meg irodalmi vagy színpadi jellemzésben, hogy a Hallgatódtál? szót már indulatjának teljes kitörésével hangoztatja. A színésznek az idézett szónál nem szabad tudni, hogy a nő csakugyan hallgatódzott, — és hogy Lendvay előre kitört, megbüntette magát a harmadik, negyedik szövegtáblában, midőn az író mondatának fokozását még nagyobb hanggal akarta jelezni, — de már nem lehetett; mert elsiette a dolgot az első szónál.

Az arc, kézmozdulat, állás, hang mind megannyi eszköz az indulat előtűntetésére. A néma egy szót sem szól, mégis tudjuk jelzéséből, hogy meglepetésbe kezdődött, fokozódik és megnőtt. Kisértse meg Lendvay az idézett helyet szavak nélkül némán ábrázolni, — ez szakmája, és bár a nevezetesebb helyeket a drámai színész így próbálja ki. Majd meglátja, hogy a néma ábrázolat jelzése meg nem türi a szeleskedést, és a mit az arc és mozdulat részletben meghatározott, a hang kénytelenségből is hozzá alkalmazandja magát.

Ha a festész a vöröstengert akarná rajzolni, fölmázolhatja egy nagy vörös foltot, és azt követelhetné, hogy az a vörös tenger; de senki sem hinné el. A segédcszinek egész sorozata kellene, hogy azoknak kellő alkalmazásából kerekedjék ki a tenger. A harag és meglepetés kifejezésére nem egyedül rajz a nagy hang, — a meglepetett embernek először arcán és állásában végződik el a hatás, és mert a segédcszínzők már a kellőt megtették, azt kérdezve: Hallgatódtál? a legesondesebb hangot is használhatom, ha abban nem az egykedvűséget, hanem a meglepetést mutatom, — és ha az indulatnak ki kell történi, — hanggal is adjuk meg a toldalékok, — és az arc, kéz és testmozdulattal egyetemben ki lesz fejezve a dúló állapot, és nem kiabáltunk, — az az, mikor nagyban kezdünk, nagyban akarnánk folytatni, fokozni szeretnénk, de nincsen már több erő.

Két hónap óta Lendvay határozottan megcsillapodik, — idáig ugyan nem méltatták arra a bírálók, hogy ezen átmenetet észrevegyék, épen azért mondjuk mi, — mert meggyőződünk, hogy neki szüksége van gyámolításra; mert haladni szeret, akar, tud is, — de mint a növény a harmatot, ő is óhajtja, hogy a jó akarat bizonyossá tegye.

Meg kell azt is mondanunk, hogy Lendvay óvakodjék az apró mozgásoktól, mert a magasba nyuló alakja, hogy úgy mondjuk a fészkelődő elevenséget nem keresheti ki. Hasonlattal akarjuk állításunkat érthetőbbé tenni: egy négy lovas ostort nem suhogtathatunk meg egy kis szobában, — nincs elegendő tere a kifejtésre, — azért a magasabb testalkatu színész mozogjon kevesebbet, mert ha é.énkebb lesz a mozgás, észreveszük az aránytalanságot, a kerekdedség megtörik, a lábak tipognak, a karok rángatóznak, holott kevesebb mozgással az öntudatosságának biztossága elhitheti velünk, hogy a színész meg dolgozni, hanem csak a szükséges mozgást kívánja elvégezni.

Gondoljon vissza apjának szerepeire, azokban eltanulhatja a mérsékletét, pedig köztudomá-

su dolog, hogy az öreg Lendvaynak hangja gyenge és érczelen volt; de mert bánni tudott vele, a műértők művésznek nevezték. Fiának e szép elnevezésre minden eleme megvan, és jó lélekkel szerencsét kívánunk neki.

Sayers Tamás és Beniczia Boy

hires öklözők arczképét adjuk itt igéretünk szerint; a mult számunkban közölt „öklözősi verseny“ című cikkünkben bőven szoltunk e két deli „öklöző bajnokról.“

—e—

A Sinai hegy, — Horeb hegye és Sz. Katalin zárdája.

Lamartine valamelyik versében azt mondja: hogy Jehova megáldá a hegyek csucsait. Az ember szemei az egész földkerekségen talán azért függnek az áhítat egy nemével a hegymagaslatokon, mintha isten lehelletének érintését érzéne azokon. Ki ne emlékezzen a görögök Olympusára, melyen Jupiter trónja állt, a Parnassus Pindus hegyére, melyhez oly költői fogalmakat csatoltak. Az indusok a Himalaya hegyét színtoly mesés mint költői fogalmakkal népesítik be; a gigások, a hegyi tündérek sat. mind a hegyvilág csúdas szülöttei.

A Sinai és a Horeb hegyéhez az emberiség szent hagyományai vannak kötvé. Jehova a Horeb hegyén jelent meg Mózesnek égő csipke bokor képmiben, de ki ne ismerné szent-könyvünkéből e szent hagyományokat?

A Horeb-hegy lábánál van a sz. Katalin zárdája, mely állítottá Justinian császár idejében építettet 527-ben. Jelenleg görögüthi barátok laknak benne, kik az utazókat keresztényi vendégszeretettel fogadják, nem tekintve vallás- s nemzetiségi különbségre. Az utazók itt egy emlékkönyvbe szokták beírni nevüket.

—e—

Chambéry.

Ha Párisban a kis savoyard fiukat, kik a tavasz előfecskei gyanánt beköszálják Páris utcáit, megkérdezed honnét jöttek? Csalhatatlanul azt fogják felelni: Chambéryből. Chambéry előttük annyi, mint egész Savoya. Chambéry az utolsó város, melyet hazájából távozta után elhagy. Midőn visszatér, első mely üdvözlí őt a hazai földön. Chambéry, ez ószeri város, az újabb politikai mozzanatok terén sokat emlegetett név, értjük Savoya bekebelezési ügyét, különben nagyon jelenléteken város, mint egész Savoya, mely újabb jelentőségét csakis egyedül a napoleoni politikának köszönheti.

—e—

Artézi kutak a saharai pusztán.

A ki valaha a keleti puszták égető homoktengerén utazott, csak annak lehet fogalma arról, mi istenáldása a jó, friss ivóvíz. A karavánok nagy börtömlőben viszik a pusztai utra magukkal a vizet, mert vajmi ritkaság egy-egy zöld oázis homoktengeren, melynek hűs árnyai alatt enyhítő forrás buzdoga a vándor elő. De a forró napsugarak csaknem iha-

talanná teszik a tömlőkben hozott vizet s nem egyszer történik, hogy a legiszonyub b kinnak s halálnak van kitéve az egész karaván az iható víz hiánya miatt. — Közlebb a francziák az algéri saharába behatolva, hogy e hiányon segítsenek, artézi kutakat ástak a pusztákon. A puszták lakói bámulattal tölték el, midőn az ózok árnyai alatt pazar bőségben fakadott fel a legjobb ivóvíz, midőn a frankok csudalatos működését ily fényes siker koronázta. Több ily kutat ástak azóta a pusztákon, s elnevezék a barátság, bőség, áldás, feltámadás sat. forrásainak, mely elnevezések azonban nem képesek kifejezni azon jótéteményt s áldást, mint e kutak e pusztai sivatagyon árasztanak el.

—e—

Husvét ünnepe Oroszországban.

Az orosz nép egyike a legvallásosabb érzületű népeknek, mely szent ünnepei alkalmával vallás buzgalommal siet a templomok ivei alá, hogy az isteni tiszteletben mély áhítattal részt vegyen.

A megváltó emlékére tartani szokott szent ünnepek közt Oroszországban legfőbb a husvétünnep. Az oroszok hét heti szigorú böjttel készítik elő magukat a nagy ünnepre, mely alkalmal minden óhíttü keresztény köteles az uri szent vacsorául élni.

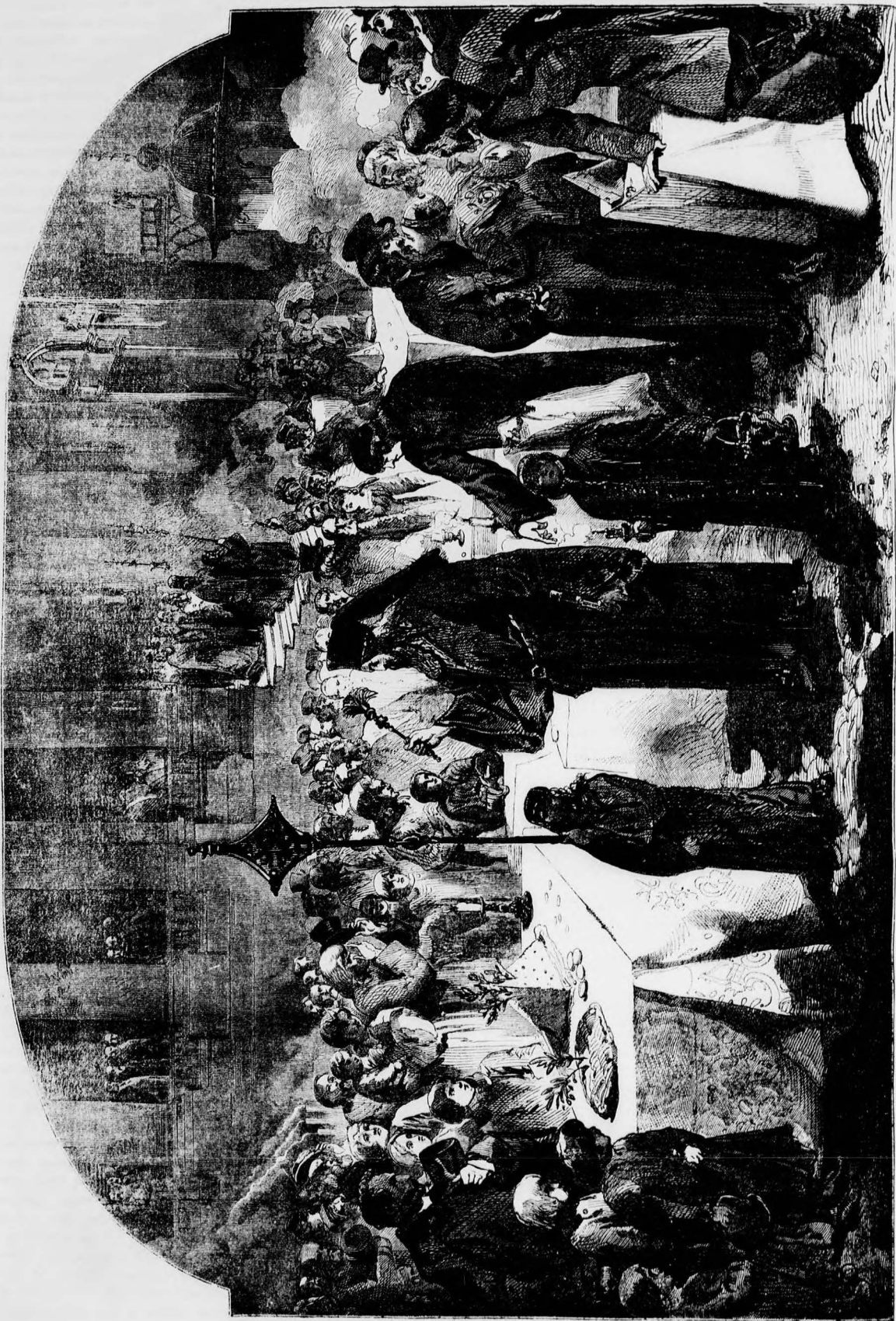
Szombaton éjjel a pápa a templomba megy, hogy éjjelkor Krisztus feltámadását hirdesse, s ez öröndetes hirt tudassa a néppel.

Képtük az egyházi szertartás azon jelenetét ábrázolja, midőn a tisztes egyházfő megáldja a vaját, tojást és kenyeret.

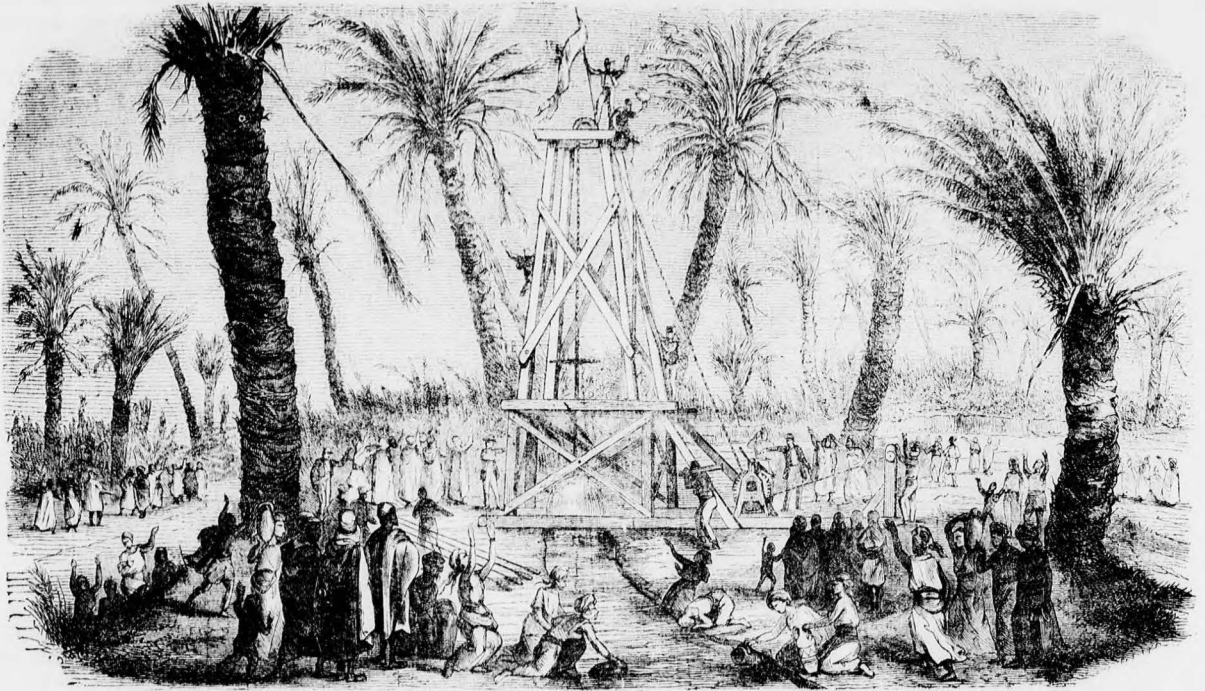
—e—

Richelieu bironok jellemzése és halála.

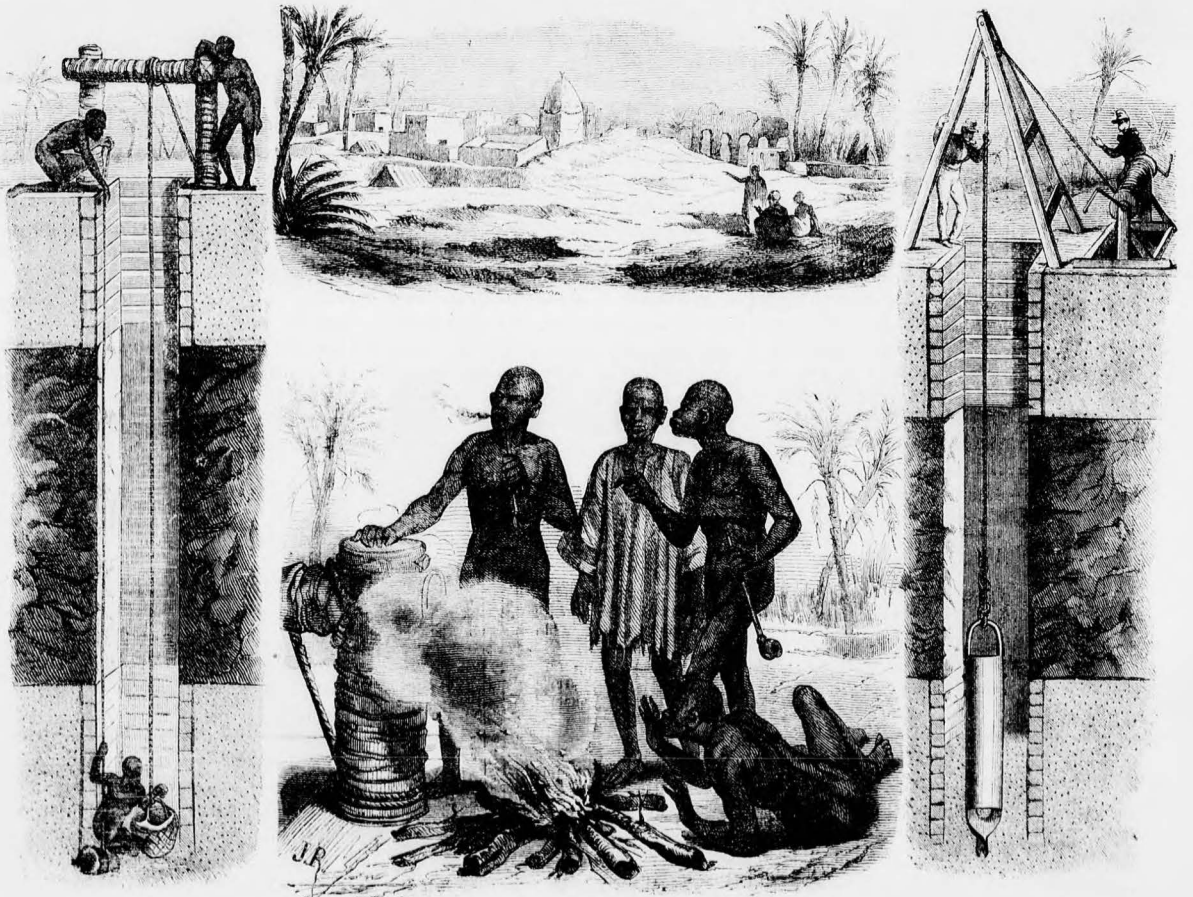
Sokan értették őt, és senki sem veté meg; a netáni gyűlöltre majd mindig személyes okok adtak alkalmat s minél közelebbül tanuljuk ismetni a körülményeket, annál inkább enyésznek az egyes szabályok és eseményekre kimondott ellenvetések. Gondolni sem lehet, hogy ő minden ereje mellett is, saját szavai szerint, gyakran négy indítvány közül alig kettőt vitt volna ki; kétségtelen, hogy oly hossz-szasz rendtelenség és polgári háborúk után csupán szelid eszközökkel czélt érni nem lehetett. Oda volt a nép, oda a király! fölöttük a nemesség és a hercegek zsarnokoskodtak. Richelieu szigorú jogosan hatott némely magasabb állásakra is; s a zsarnokság alól füg-gentebb nép az ő uralma alatt oly csendben és biztosságban élt, minőről akkoriban sok európai államnak fogalma sem volt. — Én, mondá Richelieu — természetnél fogva fé-lénk vagyok, s mindaddig nem merek kezdeni valamit, míg azt többször át nem gondoltam, de ha elhatározám arra magamat, bátran teszek mindent, kitűzött célomrna törve — föld-höz sújtok mindent s aztán befedem veres kö-penyemmel. Szellemi nagyságát, itéleti éles-ségét s jellemi rendithetlenségét senki sem tagadja. „E nagy férfi előtt — mond Gassion tábornagy — semmi ismeretlen nem volt s természeti adományainak világa, nemkülömben a szerzeteknek fölhasználása által beha-tott a legmélyebb rejtekbe, s fölfedte az em-berek legtitkosabb gondolatait.“ Fülléptével új élet, új szellem látszott a feloszláshoz közel-

Husvétí szertartások ünnepejéve Oroszországban.

Kútfúrás „Tameria” gypsizigeten.

Vizemelő Tamerna gypsizigeten.

álló Franciaországba szállni, mert — mondá Grotius, ez illetékes bíráló egy levelében Oxenstirnhez — ő nem csak világi dolgokra született, de többre még. S ez erős jellem, e mély értelem, e mindenféle irányzott ernyedetten tevékenység gyenge, gyarló testben lakozott. Érezvén szellemének higgadságát, erőszak helyett, szerette, ha okok vezethettek, azonban csak ritkán hallgattott meg. „Az én szerencsém — mond Rich. — nem mások szerencsétlenségében áll, — sokkal inkább merem minden nagyítás nélkül állítani, hogy bennem valami magasabb, valami derekabb lakik. Engem gyűlölnék — mond más helyen — mert a király szeretett, mert idegen tanácsok és nézetek ellenében olykor sikerült tennem, mert a kívánatokat, mik a közjóval szemközt állanak, semmibe sem vettem, és mindenek fölött, mert erősítém a királyi hatalmat, rendre és engedelmességre szorítottam mindenkit, s a régi önkénynek véget vettem.”

A vitéz hadvezéreket gazdagon megjutalmazta, azonban szigorú korlátok közt is tartá. Ő a legnagyobb lelki, a leghívebb barát tudott lenni, de viszont megkívánta a határátlan tiszteletet, s különben ellensége, még megjegyzi: hogy Richelieu nem érdemelte a nyilvános gyűlöletet, mely leginkább csak irigységből származott, sőt inkább ő volt korának első férja, — s az elmúlt századok mint sem tudnak fölmutatni, miben ő hátramaradt volna. Híres zsarnokok elveit, saját terveit gondolatait és határozatait az állam czéljához és a közjóhoz képest mesterileg tudta beosztani. Élet vagy halál csak akkor érdekelte, ha nagyságára és szerencséjére gondolt, melyektől az államjává közvetlenül feltételezte.

A további sorokból kitűnik, mennyiben kell ez adatokat igazolnunk; azonban előre megjegyzendő, hogy történetirónak, Richelieunek — saját maga közreműködésének szükségessége és üdvös voltáról hitét természetesen találma, sőt erősítenie kell, ha látja, hogy ellenségei tőle mily távol állanak. Inkább féltek tőle, mint a királytól, hizelegtek neki, követték szavait; azonban tudta, hogy egy hizelgő ritkán bír azon okosság és belátással, mivel egy jó tanácsadónak bírnia kell. Holmi kisebb dolgokra fogékonyak, s csekélyebb hajlamokra, pl. a költészetre hiúnak tarták őt; míg mások ismét úgy vélekednek, hogy olyanokat pártolt és emelt, kik őt kigúnyolták és megsértették, híven és által őket megnyerhetni. Ha fontosabb terveit kivételben magát zavarva és megtámadva látta, eleinte ügyesen ki tudta játszani, meg tudta dönteni; nem hiába írta Marillaenak, a főpécsettörzőnek: A rágalmakra ok nélkül semmi sulyt sem kell fektetni, így csak dicsőségére szólnának annak, kinek a roszak ártani akarnak. Richelieunek helyzeténél fogva meg kellett gazdagodnia, mind a mellett logikévesé volt hasznos. Így pl. két jövedelmes apátságot nem fogadott el, melyeket a király, ellenségének hagyatékából számára kijelölt, erre azt felelvén, hogy: „Hírszomjam magasabbra vágyik, egy helyre a világ történetében.”

* * *

Ujult s kettőzetett tevékenységgel kezdet Richelieu minden oldalra latni; azonban lelkének nagy megfeszítése s kedélyének mély izgatottsága különben is gyöngye testén annyira erős vőnek, hogy súlyos betegségre esett. Halálos ágán az orvosokat kérdé: meddig él még? mire azt felelték: még nincs ok mitől félni, mert Franciaországra nézve ő nélkülözhetlen lévén, az Isten valami rendkívülit fog tenni. Nem elégedve meg e válaszzal, Chikotot, a király orvosát hívatta magához s barátjának vallá őt, csak szóján nyíltan és igazán. Némely mehetségek után mond Chikot: 24 óra válasza meg, vagy élet, vagy halál! „Ez a felelet — viszonzá Rich. — a milyen csak kell; elég, értem önt.” — Midőn a király tőle elbűsuzott, szolt: „Az vizsgálja lelkeket, hogy az országot felségének ily jó állapotban adhatom át; ajánlom felséged kegyeibe rokonaimat azon feltétel alatt, hogy Felségének örök hűség- és engedelmességgel adozzanak.” A grammonti tábornogost, ki melyen meg volt hatva, e szavakkal bocsájta el: „Önök fájdalma meglágyítja szívemet; a halál óráiban pedig nem illik gyengeséget mutatnom, mit életemben soha nem ismertem.” Szt. Eustach áldozárhoz fordulva, mond Richelieu: Birám rövid időn itélni fog fölöttem; átkozzon meg, ha valaha mást akartam, mint a vallás és az államnak javát.“ Az áldozár köteletségének tartá inteni a beteget, hogy bocsásson meg ellenségeinek, — mire azt nyéré válaszul: „Ne aggódjék, áldozár ur, nekem nem voltak más elleneim soha, mint kik ez állam és uram ellenei.” — E szavak után Richelieu esendben kimult 1642. Dec. 4.

Történt még életében, hogy mint bibornok egy izben kömenetre (processio) kellett mennie, egy nemes embert hagyott szobájában magára, s visszatérte után nem kevésbé aggodott, hogy az, a Portugalliának Spanyolországtól elesészt tárgyazó titkos iratot olvashatta. Emélfogva a nemes haladéktalanul az államfogházba kísérteté, míg 30 nap mulva mint ártatlan szabadon bocsájtván 30,000 tallalra megajándékozta. A képekben és jelvényekben, melyek fényes lakának díszítmnyeikül szolgáltak, ugyanazon szellem mutatkozott, mely egész életét jellemte. A boltozatot e fölirat volt olvasható: „A mozgalomban rendíthetlen;“ azután egy oroszlan, mely az ugató kuttyákat büszke megvetéssel nézi le az „erős boszuját,“ — egy méhkas pedig „mindenben egy lelket“ jelentett. A forradalom alatt, mely az előbbi kornak emlékeit semmibe sem vette, e nagyszerű vár rendkívül potom áron adatott el.

Richelieu a királyt mindenesetre igazgatta, de csak is meggyőző okaival, saját maga javára, nem — mint némelyek állítják — czél-talan eszközök és becsületsértés által, Lajos, kedvelten állapotában szolt egy izben, a mint egy ajtóhoz jöttek, a bibornokhoz: Menjen ön elől, ugys ön itt az ur! Richelieu erre egy inas kezéből kivette a fáklyát s felelt: „Felség! csak is én mehetek elől, miután szolgálja tisztjét átvevém.“ Mások épen dorgálva ítélték félőre; mintha Richelieu mindent a királyért, és a népért semmit se tett volna; nyílt ellentét, mely alárendelt álláspontján az igazságnak látszatával sem bír. Ha megtörté a hercegek és bárók merészleteit, lázzító szel-

lemét, ha féken tartá a kath. papság türelmetlen s haszonleső érdekét, ha türelmet ajánlott a hugenottáknak, azonban a külfölddel politikai összeköttetéseket megszakasztá: ezt csak a királynak, az államnak, az állampolgárak javára tette.

Franciaország akkoriban minden tekintetben magasra törekedett, mialatt Német, Spanyol és Angolország gyenge kormány alatt voltak, s napról napra nagyobb nyomorba sülyedtek. Richelieu, korának, az akkori jelenek feladatát megoldotta; s mind azon dicséret, mint tőlünk megérdemel, nem támaszthatott ellene gunyt, mit a nagy férfiú késéggel különben sem érdemelt.

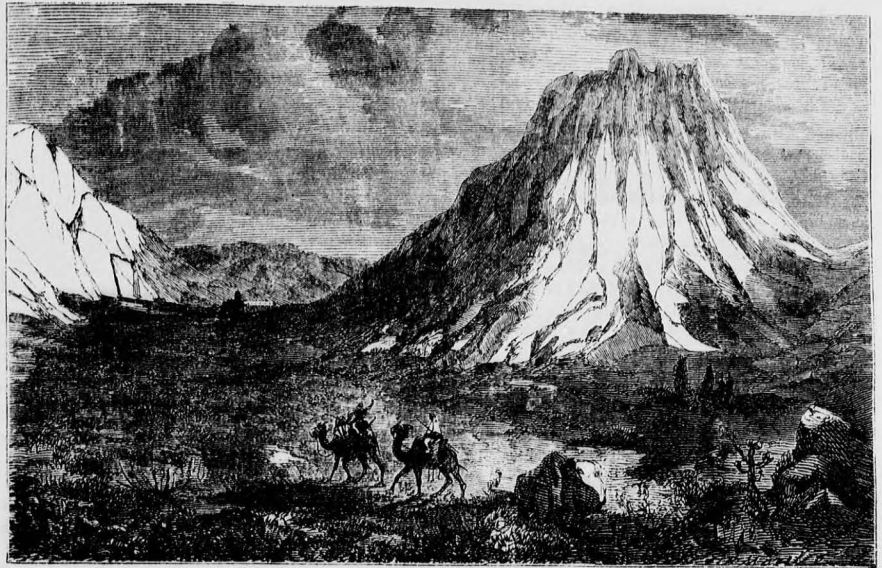
Minél nagyobb az ily nagy férfiak szellemi és akaratereje, minél jobban át tudja látni, megítélni és létrehozni az igazat, ha közreműködésükben minél gyakrabban veszekedésre ártalmas háborításokat, annál kevésbé gondolnak arra, hogy ily nagy férfiak ritkán jönnek egymásután, s az állam, melynek létele és fentartása közvetlenül kitűnő férfiaktól függ, örökre a legnagyobb vesztélynek lehet kitéve. Mert — mint Richelieu maga megvallja — a legnagyobb és nemesebbnek is szüksége van tanácsra és segélyre. Ha azonban e közelehető segély neme és módja törvényileg s alkotmányszerűleg megállapítva nincs, úgy egyenesen az önkénytől függ annak meghallgatása és becsülése, vagy elutasítása és megvetése, vagy, hogy akarja e egyesek függetlenségét és működési körét — ellenétében a társadalom legmagasb föladataival — egészen az állam magas és általános czéljainak előrére felhasználni. Így lehet, így történt ez, hogy a legjelesebb uralkodók, mivel az uralkodásnak összes tudományát s a szabadságnak kezességét közvetlen magukban egyesítve látták s annak szélesebb, erősebb állapot nem adtak, ily eredményeket idéztek elő, melyeket célozok választani semmi esetre nem akartak, vagy nem is helyeselendettek.

Richelieu halála után, kik eddig háttérbe voltak szorítva, bizony remélők hatalmukat előbbre vihethi; azonban Lajos, már csak azért is, hogy ingatagnak ne látszassék, mindenben a boldogult nyomait követte, s miniszteri kérésére némely elutasítottaknak a visszajövetelt megengedte. Több ily megalomény miatt a királytól annyira elidegenedtek, mint előbb Richelieutól, s örülni látszott a nép azon hitben, hogy egészsége naponként gyengülkedik. Lajos azonban — a jövőre gondolva — ösét, kit megvetett, s néjét, kit nem szeretett, képteleneknek tartá, hogy halála után az országot a még most öt éves XIV. Lajos nevében kormányozhassák, s végre hosszabb haborzás után egy királyi tanácsosnak adá e tisztelet, melyben a királynő, Orleans és Conde csak igen csekély részt vőnek, míg Mazarin, Segurier, Bouthillier és Chavigny (Richelieu tanítványai és társai) mellé rendeltettek, és szigorú parancsot vőnek, hogy minden fontosabb ügyet szavazattöbbség döntson el, míg a király kiskorú, semminemű újítások ne történjenek. Anna és a hercegek a királyi végrendelet szerint ünnepélyesen jártak el, s azt az összes magas államférfiak és parlament elnökök jelenlétében a parlament megjegyzés nélkül elfogadta; a király pedig néhány hétre, atyja halála napján 1643. máj. 14. meghalt.

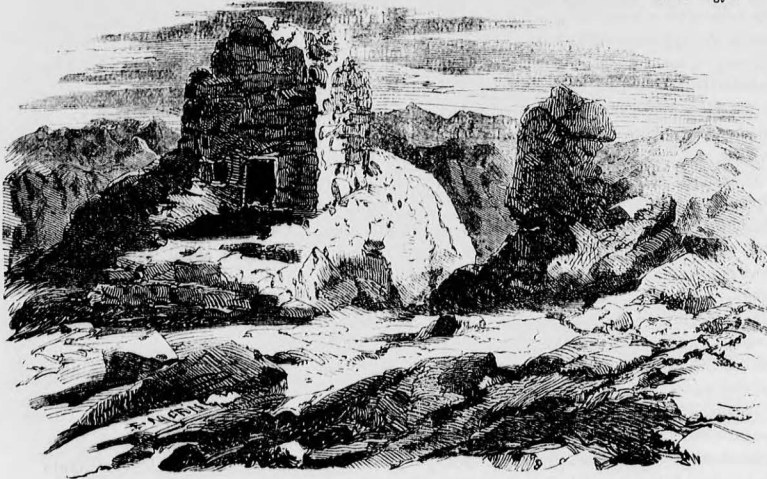
Vig levél.

Irta: Haragos András.

Ifjabb Dumas Sándor urnak „Tékozló apa” című darabját két héttel ezelőtt láttuk a nemzeti színházban, s ha valaminek örvendhetünk, bizonyosan az, hogy azóta nem adták. „Fox és Pitt”-ben van egy goromba angol, ki vénségében találja meg kedves leányát, ki gyermekét meg akarván örvendeztetni, azt mondja: „Iesz ezután sokféle drága ruhád, ékszered, papagájmadarad, majmod és egy — apád!” Ifjabb Dumas ur is így szerzett magának egy — apát, s nem csudálhatjuk, hogy a „Tékozló apa” című darabjában egy olyan apát mutatott be, ki papagájmadár és a majom után következik.

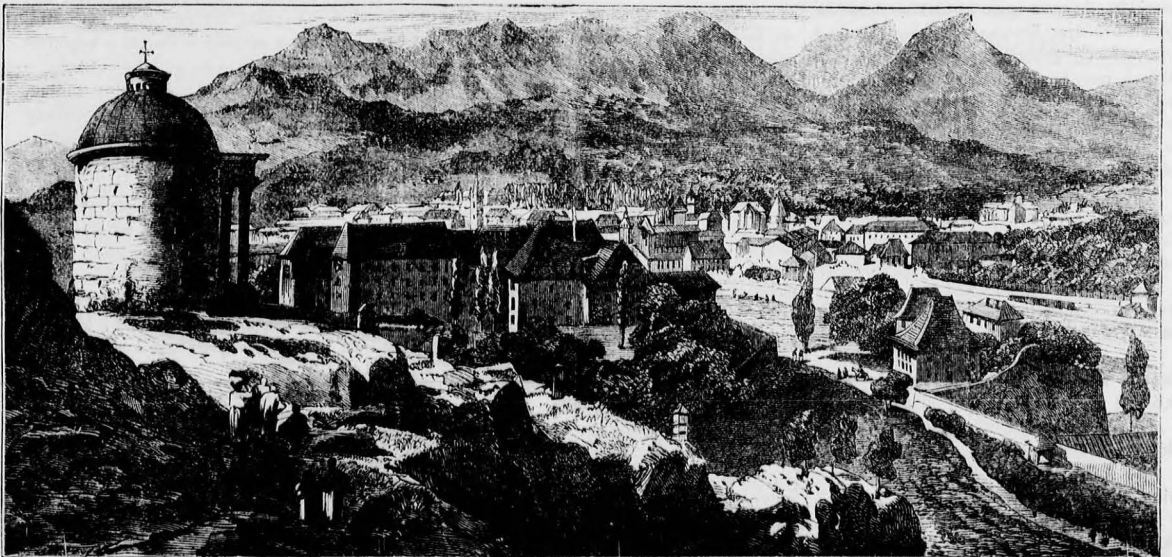
Horeb hegye.

Sz. Katalin zárdája.

Ez a kedves apa elpazarolná Dárius kincsét is, ha fiának több esze nem lenne; de ez a fiu gondját viseli a pénznek, s minthogy az apának is nagy házasodhatnékja van, s épen azt szeretné, ki a fiu, utóbb a fiu a feleségét is nagyon őrzi.

A „Tékozló apa” e szerint olyan darab, melyet az ember csak úgy kuleslykon át szeretne meghallgatni, — életmódja pedig olyan, hogy valami jóra való társaságban csak köhögve mondaná el, hogy a fiatalabbak ne értsék. Van a darabban egy jó szívű kisasszony, kinek jó szívűségét a „Csikós”-ban úgy rója meg az öreg Bandi, hogy: nem szégyenli! Ez a selyemruhás teremtés kipusztítja a tékozló apát utolsó filléréből is, és Dumas ur úgy bünteti meg, hogy az utolsó fölvonásban a fiu apját kiváltja tőle vagy nyolczvanezer frankért, — s nevetve hagyja távozni.

Chambéry Savoyában.

Furcsa igazságszolgáltatás, minőhöz még nem szoktattak bennünket, mert ha már csak annyit mondott volna is, mit a kántor ur mond Rózsának: „Rózs! megvetlek“ legalább tudnánk, hogy akart neki mondani valamit, s a ki a lányát el találta vinni a színházba, — kárpotlásul inthetne neki, hogy: látod!

Ha a színpad az életnek tükré, a „Tékozló apa“ látásakor nem tudja az ember, hogy a tükröt kellene-e földhöz vágni, vagy az életet? mert mi láttunk apát, ki fiának vagyont is eltékozolta; de ilyen ordinári lumpot, mint a tékozló apa, képzelnem sem tudtunk.

A fiú az apát hibáiban is kimélettel ítéli meg; s az apa gyarlóságában is iparkodik fia előtt kedvező színben föltűnni, — de Dumas urnak e tisztességes mázra nincsen szüksége, miért? azt nem tudjuk, elég az hozzá, hogy a „Tékozló apa“ egy félszű korhely, ki az emberi gyöngegek követésében jól kioskolázza magát; hanem fiával szemben bamba, a fiu pedig az egész darab folytán szegényini az apját.

Végre megbékélnek, és a fiu megházasítja apját, s a függöny legördülése után azt kell hinnünk, hogy a „Tékozló apa“ fiának böcsületére válik.

Ez a párisi életnek rajza, vagy gunyirat a színpadról.

Vegyes hírek.

+ A két magyar hazában alig van vidék, mely a „nemzet nagy hallójáért — a legnagyobb magyarát“ a gyászünnepélyt meg ne tartotta volna mult hó utolsó felében; csak igen kevés helyen halasztott el e hóra, de hogy az általános nemzeti gyászünnepélyt e haza földjén mindenütt megtartják, az bizonyos. Lapjaink telvék e gyászünnepélykről tudósításokkal, melyek az általános meghatottságot s közérzületet tüntetik elő. A társulatok s községek gyászélliratokat intéznek az elhunyt hátramaradt családjaéhoz; a templomok ajtai valláskülönség nélkül feltáruznak a minden rendű, rangú, osztályú s nyelvű hívek előtt, hogy a gyász-istenítéleten kegyeletük adóját letessék a nagy halottért. A főváros oly gyászünnepélyvel áldozott emlékének, mely hozzá minden tekintetben méltó volt. De ki győzné a részleteket mind fejtegetni! Magyarország soha sem bizonyította be inkább háláját, s a valódi nagyság iránti mély tiszteletét, mint e gyászos alkalommal.

+ A tudóstársaság, a pesti gyászünnepély emlékére, Szász Károlynak ez alkalomra írt szép költeményét ki fogja nyomtatni.

+ Remellay Gusztáv, a jeles magyar hölgyek életéből beszélőket fog kiadni önálló kötetben.

+ A muzeumi terem földszítésére mult hó közepéig, lelkes magyar hölgyeink 10,696 ft s 37 darab aranyat adakoztak.

+ Az ungmegyei nők irodalom pártoló egyület alakítottak. Követésre méltó példán.

+ A budai eszárúrföldő Mr. Herz ur, ez idén is több czélszerű berendezés s újításokat tőn a közönség érdekében. Jó magyar

zenéről — Bunkó bandája — s konyháról is gondoskodott. Kívánjuk, hogy se a hallgatók se a fogyasztók ne hiányozzanak.

+ Pesten — a mint beszélük — a kereskedelmi viszonyok érdekében, francia consulság fog felállítani. Pest ennek következtében alkalmasint egy új palotát fog nyerni, de azért a házbér egy fillérrel sem lesz olcsóbb.

+ Egy grófnő bizonyos bécsi lapszerkesztőnek 200,000 forintot hagyományozott, azon föltét alatt, hogy az „aristocrazia jövője“ czimű értekezését nyomassa ki. De hát az olvasók majd mit kapnak azért, hogy elolvassák?

+ A radmegyében, Szent-Annán a svábasszonyok furcsa kis zavargást vittek végbe. E hó 22-kén, a vasárnap hírdetés után, egy sváb asszony a leggorombább bántalmakkal támadá meg a bírót, mert ez, ugymond, többszöri kérésére sem ad neki bizonyítványt, hogy ő (a nő) a leégettek számára gyűjtött pénzből csak 5 frot kapott. A bíró a kisbíróval hüvörsre tétetvén az asszonyt, ugy látszott, vége van minden bajnak. De csak ugy látszott. Még az nap valami 30 né gyülekezők ösze a helység háza előtt s követelvén a foglynő kibocsátását. A bíró a zendülőket besukatással fenyegetvén, a szent-annai nők piszkafakkal, fejszékkel s baltakkal betörének, kifeszíték a börtön ajtaját s megszabadíták fogolytársukat. A bíró ezalatt Pankotára ment és zsadárokkal jöve vissza, kik is néhány kolompost a nők közül elfogának. Két óra mulva valamennyi nő talpon és együtt volt, néhány százan; és kiabáltak, fenyegetődtek és szitkozódtak. Megkonditák a vészharangot, a részt venni nem akarókat is magukkal ragadák s a zsandárookra rohanának. Ezek fenyegetődzvé, hogy fegyvereket használni fogják ellenök, ha vissza nem vonulnak, a hátulsók az elől állóknak kiabálának: „Csak hadd löjjenek! de nem maradnak életben, ha lönek.“ Erre a zsandárok szemelátára előnyomulának, föltörék az ajtókat, megszabadíták az elfogattakat, derekasan elpáholák a bírót, aztán a városházából kidobák az utcára. Másnap az illető hatóság nyomozni a helyszínre érkezvén, a bírót ideiglen felfüggeszté hivatalától s valami 60—70 nőt befogata. Ezóta esend és rend van. Az egész zenebonában egyetlenegy férfi sem vett részt.

+ A „bukaresti magyar közöny“ részvét hiánya miatt aligha meg fog indulni. Eddigéligen kevés előfizető jelentkezett. Kár, hogy ez első magyar irodalmi vállalat, mely idegen földön, magyar érdekeknek lett volna szentelve, ily közönyösséggel találkozik!

+ Egy homeopathának, távollétében, egész gyógyszerárát megették gyermekei, de azért nem lett semmi bajuk. De azért a gyógyszerár-pusztító gyerekeket még sem volna tanácsos valamely alloopatha-gyógyszerárban szabadon eresztetni.

+ Luczenbacher, pesti lakereskedő, egy saját gőzöst állított a Dunára. Könnyű neki, van elég fája, mivel fűtése a katlant.

+ Alvinczen a nők kizárták a férfiakat az általuk közölebb rendezett Kazinczy-ünnepélyről, büntetésül, hogy a férfiak annak idejében nem rendeztek Kazinczy-ünnepélyt.

+ Zággrábban az olvasó-egylet, mi-

vel az alapszabályaiban kijelölt tért, mely az olvasó-egylet köréből minden politikai, vallási vagy jogtani kérdést kizár — rég túllépte, feloszlattattott.

Tarkaságok.

+ Mai világban sem lehet mindig oly könnyen feleségre szert tenni! Ez állításunk igazolásul következő esetre hivatkozunk. Egy lyoni szép és gazdag menyecskének sok imádója volt, s mindannyi kezét kérte meg. Nehéz volt a választás, s a menyecske következő feltételt szabott imádói elé: A ki kezét bírni ohajtja, zsebóráját kezében tartva álljon ki 20 lépésre, töltött pisztolya elé, melylyel óráját kézéből ki fogja löni. Ki e tűzpróbát kiállja, az lesz a boldog vőlegény. A sok imádó közül csupán egy adta fejét e kemény próbára. A nő felvonta pisztolyát, célzott s lött, de keze reszketvén, sem az órában sem az imádóban nem tett kárt; de szavát megtartotta, s a veszedelmes kis kéz most már a tűzpróbát vitézül kiállott imádó sajátja.

+ Párisban a boulognoi sétatér-erdőkeben egy gyönyörű nő vonta magára közelebb a közfigyelmet, ki nyitott kocsiban sétatereket tartott. Különösen feltűnt szépen rendezett haja. E csodaszép nő, egy párisi fodrász sajátja — igen, sajátja, mert az egész nem egyéb, mint csinosan föltöltötött viasz-báb, melyet fodrászati ügyességének hirdetőjeül kiosztat nyilvános helyeken. A párisi nők föltette megnehezítettek ez ártatlan vőteletársnőre, pedig e viaszbábhöz hasonló alakot maguk közt is könnyen találhatnának.

+ A gombostű angol találmányának mondatik, Franciaországba legalább Angliából került az első gombostű 1543-ban, addig csak hegyezett fűcskák voltak divatban. Jelenleg Europa ő asszonyosága mintegy 20 millió tallér árú gombostűt fogyaszt e évenként.

Mi hír Budán?

— A mult héten volt szent György napja. E szentet ugy rajzolják, hogy lóháton ül, és a szegénynek még a köpönyegéből is ad egy részt. A mai szent György arról nevezetes, hogy ilyenkor a szegény emberről a köpönyeget is lehúzzák.

— A nemzeti színházról, mint tudjuk, Priell Kornéliát eleresztették. Az igazgatóság is ugy tesz, mint a diák, ki egy kérdést mindig elhagy, aztán mikor az iskolába megyen, rendesen épen ezt az egyet kérdezik tőle.

— A Duna négy lányt apadt. Most káromkodnak ám a korcsmárosok, hogy a víz a pinczéjükből kifogy.

— Nevezetes, hogy egész Pestben egyetlenegy kölcsönkönyvtár van csak. Vidéken még emyire sem mentek; mert ott a könyveket nem is veszik, kölcsön sem kéri; hanem ugy lopják el.

— Nagyon föltűnő, hogy a biztosítótársulatoknál biztosított boltbeli czikkek közül aránylag több ég meg, mint a melyeket nem biztosítottak. Jobb lenne csak a félértékre fogadni el a biztosítást; a muszka paraszt is azért hagyta magát agyonveretni, mert azt mondta, hogy ő egészen az uráé, busuljon érte a gazdája.

H I R D E T É S E K.

(21-3-2)

A. cs. kir. szabadalm. triesti

RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTA

(ádriai biztosító társulat)

tíz millió osztr. ért. forint kezességi alappal biztosít jégkárok ellen

utányosan megállapított díjak, teljes és azonnali kártérítés mellett. — s elvállal, mint eddig 21 év óta, — biztosításokat **tűz-veszély ellen, szállítás alatt lévő árukra, valamint életbiztosításokat is, tőkékre:**

Például:

Ha valaki halála esetére, hozzátartozóinak 100 fnyi tőkét biztosítani kívánja, úgy befizetnie kellene évenként:

35 éves korban csak 2 ft. 57 kr.)	50 éves korban csak 4 ft. 35 kr.
40 " " " " 2 " 99 ")	55 " " " " 5 " 55 --
45 " " " " 3 " 62 ")	60 " " " " 7 " 7 --

Életjáradékok, nyugdíjak s kiházasítási vagy katona-váltásági összegekre.

Az alábbi közügynökségnél, valamint az egész ország minden nevezetesebb helyein felállított ügynökségeknél, minden felvilágosítás készséggel adatik alaprajzok **ingyen** szolgáltatnak, s a biztosítások a lehető **legjutányosabb díjak** mellett eszközöltnék.
Pest, május hó 1860.

Közügynökség

Weisz B. és társa.

A hány száz forintot már most valaki biztosít, ugyanannyiszor fizeti a fentebbi korának megfelelő díját, mely azonban fél- vagy negyedévi részletekben is lefizethető.

Richard Garret et Sons

mezőgazdasági gépgyárnokok,
Leiston Works, Saxmundham, Suffolk, Angliában.

Raktáruk Magyarországra nézve: Pesten, feldunyor 53. sz. a.

Azon fontos ok, mely a gazdasági gépek általános elterjedését többé, kevésbé akadályozta, azoknak kezelésében rejlik, mert azt hitték, hogy a gépek igen bonyolult szerkezetűek, és a czólnak meg nem felnek.

Ez okból bátorokodunk vetőgépeknek, melynek jóvoltát nagy keletje eléggé igazolja — nyilvános leírását adni, hogy azáltal a metálú fennforgó előítéleteknek elejét vegyük.

A fent látható rajz a kedvelt „suffolker gabona-vetőgépek” javított, kovásoltvas emeltyűkkel, melyeknek alakja s előnyei földmivesek előtt talában ismeretesek, úbiráolja. — Szerkezetök gyakorlati tapasztalások folytán több oly javításnak vettek át, melyek használhatóságukat fokozták, s a géprészeket egyszerűsítik; — az elv azonban melynek alapján a gép számos év óta a continencen, s különösen Magyarországon alkalmaztatott, ugyanaz maradt. A gép barázúdóit a legnagyobb könnyűséggel akként állíthatók, hogy azokkal tetszésszerűn közökben buza, árpa, bab, borsó s más gabona féle, nemkülönbén a vetődob kicserélése után répa, rezepe s egyéb ilyféle mag is vethetessék.

A vetőmag mennyisége a dob vagy kanalas fogótengely végén kisebb nagyobb fogas kerek alkalmazása, nemkülönbén a jármű kerekének agyán levő két fogas kerek segítségével, szabályoztatik úgy, hogy holdanként 5-től egész 20 mérőnyi eleség, és 1-től egész 6 fontig való mag vethető.

E kormányval — mely simira szántott földre készült, és a gép járása ép azon hatással van, mint más vetőgépek járműre az első kerek, — a munkás a vetősorokat a gép előbbi nyomában párhuzamban tarthatja az által, hogy a kormány fogantyútát, fogja, s az első kereket azon nyomban járattja, melyet az előbbi fordulókora a nagy hátsó kerek maga után hagyott.

Ez néhány gyakorlat mellett igen könnyű, s a növényesorok rendszerességét biztosítja, mi által a **lókapa** alkalmazását, melyről más alkalommal szólni fogunk, szerfölött könnyíti.

E gépeket hasonló elv szerint kétség mérvben is készítjük, s mivel egy olcsó, egyszerű és czelszerű vetőgép szükségé, könnyű és sima szántású földön huzamos idő óta érezhetően vált, szerencsénknek tartjuk a mezei gazdák figyelmét e gépre mely illusztrált lajstromunkban (ez kívánatra nálunk ingyen kapható) mint Exeter és Lewis jutalmazott vetőgépe — kisebb térségre — elő fordul, felhívni, minthogy ez minden méltányos igényeknek megfelel.

Az ebbeli szives megbízásokat sat. meghatalmazottunk

FISCHER MIKSA urhoz, irodája: Pesten bálvány-utca 8. sz. a.

kérjük hova hamarabb czimeztetni, hogy ez azon állapotba helyeztessék, miszerint olyan gépeket, melyekből készlet netán nem volna, még vetés ideje előtt Angliából hozathasson.

Végül ajánljuk még, minden a földmivélés szakmájába vágó gépeinket s eszközeinket; — egyuttal pedig köszönetet mondunk az eddig irányunkba helyzett bizalomért.

(20-3-2)

RICHARD GARRET & SONS.

Legujabb mükiadás!

WERFER KÁROLY műnyomdájában megjelent és kapható:

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN

életnagyságú mellképe

élete végső évéből, ára 2 forint ausztr. értékben,

Továbbá:

Gróf Széchenyi István

A HALHATATLAN,

életmű remek mellszobra után legdiszesebb kiadású színynyomatban ára 1 frt.

A megrendelések azonnal gőnyben szétküldetnek.

Kerti ékítőműny!

Alulirt ajánlja a kertkedvelők kegyes megtekintésüül nagy választékban levő

KITÜKRÖZÖTT ÜVEGGOLYÓIT,

minden színben és nagyságban 3—15 hüvelyk átmérővel, mint a kertek kitünő feldíszítése és ékítése végett. A kisebb fajtuakat georgina- és rózsakarókra feltűzerő azonkívül átlátszó és homályos színekben, mint: rubin, kék alabastrom, zöld, türkiz, stb. a legutányosb áron kaphatók.

GIERGL HENRIK, üveg- és tükör-kereskedésben.

Kigyó-utca, a párisi utca bemenetnél.

(18—3—3)

HELYVÁLTOZTATÁS.

Alulírott tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek, hogy ujonnan berendezett helyiségekben,

kigyóutca, Steindl-féle házban, melyek ápril 2-kán nyitattak meg.

hol mindenkinek, ki jóakarója a vendéglőnek, kitünő pörkölttel, izletes gulyással és minden pénteken paprikáshallal szegediesen, jeles frankfurti kolbász debreczeni tormával és jó friss pohár bor- vagy sörrel szolgálnak.

Szíves, valamint igen számos látogatásért eszedez.

GRAF A.
vendéglős.

(19—3—8)

(16—6—6)

Az ujonnan nyitott

szalma-kalap raktár

a színházterem LIKA-féle házban, 2. sz. a. Pesten,

ajánlja gazdag választéku raktárát a legujabb magyar és francia választéku

HÖLGY-, URI- ÉS GYERMEKKALAPOKKAL,
legolesőbb gyári áron.

Ugyanott mindennemű szalmakalapot tisztítás és dívatszertini elkészítés végett főlállaltatnak és legrövidebb idő alatt elkészíttetnek.

(24—3—1)

LÁNG M. PESTEN,

a nagyhid-utca, b. Sina-házban 2. sz. az angol királynő szálloda mellett, ajánlja, szintygy nagyban mint kiesenyben, legutányosb áron szép és dús választéku.

belföldi, szász, angol és francia porcellán és wedgwood asztali, thea, kávé-, esemény-órányeit, fanyüzési ezikeket, pipere- vagy mosdó-asztali díszárúit, vendéglők, kényházak, győzsertírák és vegyészeti szemüvegek számára való készületeket, továbbá az általános kedvelt

bécsi köedényt és szürke köedényezikkek.
Mindenféle megrendelések elfogadhatnak, s a legrövidebb idő alatt legutányosb árrt teljesíttetnek.

Videkre való elküldéséknél: a gondos elpakolás valamint a gyors, biztos és minél kevesebb költséggel járó helyreállítás iránt legjobban lesz intézkedve.

HARTLEBEN K. A.

könyvkereskedésben Pesten (váci-utca 17. szám.)

megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Utazás a Kaukázusban, 1858—1859. Dumas Sándortól, fordította: Székely József. 4 kötet, ára 2 ft.

Cherami, a párisi kalandor, vig regény, írta: Paul de Kock. 3 rész, ára 1 ft. 50 kr.

I. Napoleon, fénykora és hanyatlása, Mühlbach Louisától, eddig megjelent 4 kötet, ára 2 ft.

A nászruha, írta: Dumas Sándor, 2 rész, 1 ft. 22—1—1

TÁBOGATÓ.

Visszaemlékezés a legközelebbi olasz hadjáratra.

A nyolcz ivnyi nagy negyedrétű finom velinpapíron csinosan kiállított 38 csataképpel és a csatamező színhelyének ábrájával ellátott munka

4 ft. helyett csak 1 frtra
szállítattott le.

Bérmentes megrendelések

Werfer Károly műintézetébe intézendők.
Pesten, feldunasor 10. szám.

Báró Eötvös József legujabb munkája

A nemzetiség kérdéséről!

Ráth Mórnál Pesten a „vastukóhoz” megjelent és minden könyvárusnak elküldetett.

Felelet **BARÓ KEMÉNY GABOR** néhány szavára.

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEFTŐL.

Legnagyobb 8-adrét. Ára 60 kr. postán 70 kr.

Ugyanezen könyvkereskedésben az utolsó hetekben megjelentek:

EGYHÁZI BESZÉDEK.

I-ő fizet a földmívelő házánál és háza kívüül.

Írta **DOBOS JÁNOS.**

161 legnagyobb. 8-rétű l. Ára 1 ft. 80 kr.

Alólirt a kézirat átolvasása alkalmával, ezen szebbnél szebb egyházi beszédekben oly élvezetet talált, hogy annak a lehető legdüzesebb kiállításban akart kifejezést adni. Szerény nézete szerint ritka — nem egyházi — munkánál is párosul a nyelv oly velős szépségével annyi ragyogó költészetet és emelkedettség. Midőn tehát alulirt azokat díszes öltözetben vándorlásukra bocsátja, azon kívánattal kíséri őket, bárha nemcsak a lelkészek hajlékaiban, de minél több polgár és földmívelő házánál is találnának szíves fogadtatást.

Magyarország

statistikai, birtokviszonyi és topografial szempontból.

Részletes és kimerítő leírása az egyes vármegyéknek és azokban a 100 holdnál többet bíró birtokosoknak és földjeik mennyiségének, a szolgabírói járások szerint az egyes városoknak, mezővárosoknak, falvaknak és pusztáknak, az utolsó posta feljegyzésével kécsített **Fényes Elek,** a m. akad. rendes tagja 1. köt. 5. füz. Észak-Bihar. 6. füz. Komárom. 7. füz. Győr. 8. füz. Esztergom.

Azólirt megjelentek: Trencsén, Szolnok, Délbáhar és Sáros megyék. Minden füzet vagy megye ára 60 kr. Az egész első kötet 4 ft. 80 kr.

Szíves megrendelések ezen valamint minden más bárki által és bárhol hirdett munkára általam azonnal és nagy ügyellelem teljesíttetnek.

RÁTH MÓR
Pesten, a vastukóhoz.

26 1—1

A LEGSZEBB ÉLŐ KÉPEK

képészet- és festészetben

optikailag eléállitva láthatók a váci-utczában, „Ypsilanti-“hoz czimzett bolt mellett,

reggeli 9 órától esti 9 óráig.

Bementi díj 30 kr. — Gyermekekéjegy 10 kr. — Családdíjegyek 6 személyre 1 forint. 38 1 *

Magyarország családai

czimerekkel és leszármazási táblákkal.

Írta **Nagy Iván.**

VII köt. 12 füz. Kabarcz-Keglevich.

Ára 1 ft. 70 kr.

Az I.—VI. köt. bolti ára 19 ft. 80 kr. Előfizetheti a VIII. és IX. kötetre helyből hordva 4 ft. 20 krral, postán bérmentve küldve 5 ft. 25 krral. A czimerek kimetszetési díja 3 ft.

ERDEI LAK.

mint hármás dalverseny és Petőfi Sándor.

Szemere Pál

Tan-dithyramb és dalverseny czimű munkájából közli

Halász Dezső,
ára 24 kr.

Egy vörös kalap

mely elázott.

Regény. Írta **Csepell Sándor,**
2 kötet ára 2 ft.

A szent föld,

különösen Jeruzsálem képe.

Földrajzi és történeti tekintetből **Plith Theodor** után írta Pábián Mihály, ref. seg. lelkész. Jeruzsálem térképével. Ára 80 kr.